

ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Університет як осередок єднання інтересів особистості й суспільства повинен бути релевантним сучасності, проте не втрачати своєї головної місії – надавати знання й залучати до культурних цінностей задля особистісного та суспільного розвитку. Становлення самобутності та зрілості людини, які визначаються вихованням, соціальним середовищем й спадковістю, починаються з середньої школи, але значна роль у їх формуванні належить закладу вищої освіти.

Університет в його сучасному вигляді був створений у ХІХ ст. на основі концепції В. Гумбольдта, яка отримала назву «класичної ідеї університету» та відбивала потреби індустріального суспільства в прикладних знаннях. В основу класичного університету фактично було покладено ідею синтезу дослідження, навчання та виховання. Посткласичний університет ХХІ ст. переживає суттєві зміни через інформатизацію, цифровізацію, масовізацію, водночас, як і завжди реалізує такі основні місії: освітню (створення людського капіталу з високим рівнем кваліфікації), науково-дослідну (створення нових знань) та соціальну (забезпечення взаємодії університету з конкретним суспільством) [1].

На сучасному етапі остання, так звана «третя місія», яка тлумачиться як узагальнене позначення всього, що не відноситься до навчання та досліджень, набуває особливого значення, стає модним трендом в галузі реформування вищої освіти, веде до змін в розумінні суті діяльності університетів, зберігає фундаментальне культурне призначення університету як інтелектуального осередку з етичним компонентом відносин між соціальними партнерами. Складовими елементами «третьої місії» традиційно визнають людські ресурси, інтелектуальну власність на результати знанневої діяльності, результати трансляції знань у суспільство, включеність в політичне, економічне й соціально-культурне життя. Остаточного глобального визначення поняття «третьої місії» університету не існує, воно адаптується до конкретних умов та визначається багатьма факторами, до яких належать: різний рівень розвитку вищої освіти й країни в цілому, соціальна політика держави, ступінь участі держави в управлінні університетом, обсяг фінансування та багато інших. У деяких країнах «третя місія» вже знайшла відбиток на законодавчому рівні (зокрема у деяких скандинавських країнах, а також у Латвії, наприклад, проголошується значущість внеску університетів в економічний розвиток країни, їх співпраці з підприємцями, роботодавцями та іншими соціальними партнерами, вагомість комерціалізації результатів наукових досліджень та надання послуг, спрямованих на задоволення потреб суспільства тощо). В Україні термін і поняття «третя місія» університету поки не знайшли свого місця в політичному і правовому дискурсі, проте в українському освітньому товаристві все більше актуалізуються питання перспектив вітчизняної вищої освіти як головного чинника економічних та соціальних змін.

Університет ХХ ст. характеризувався такими фундаментальними позиціями як інтелектуальний й моральний розвиток еліти суспільства, а вища освіта була тісно пов'язана із загальним світом культурних цінностей і смислів. На сучасному ж етапі суспільного розвитку провідним призначенням університету стає підготовка фахівців в конкретних галузях, здібних виконавців, що володіють певними знаннями, навичками та компетентностями. Сьогодні можна констатувати прагматизацію та утилітарізацію вищої освіти, втрату балансу між спеціальною та гуманітарною складовими, надмірну алгоритмізацію та

бюрократизацію університетського життя [2]. Це пов'язано зі становленням нової особистості – людини, яка набула значного ступеня зовнішньої свободи в умовах ринкового суспільства, але втратила відповідний рівень загальної культури, моральні орієнтири, що визначали б спрямованість її потенціалу.

Розуміння місії університету надає ключ до грамотного реформування вищої освіти. Чи не втрачає університет своєї культуротворчої функції, соціально значущої ролі інституту, що покликаний творити найважливіше суспільне благо – творчу особистість, духовно-культурний та інтелектуальний потенціал суспільства? Ми все частіше спостерігаємо набуття вищою освітою ринкових характеристик: вона постає об'єктом купівлі-продажу, має ринкову вартість, яка визначається попитом й пропозицією. Вища школа постає перед загрозою перетворитися з інституту навчання й виховання в один з інститутів системи споживання, що й викликає певні небезпеки, пов'язані з прагматичними цінностями споживацького суспільства. Отже, сьогодні в реалізації місії університету акцент робиться на розвиток спеціальних якостей, здібностей, навичок, умінь, спрямованих на вирішення вузько-професійних завдань. За роки навчання більшість студентів стають непоганими фахівцями у своїй галузі, реалізуючи концепцію «Я-професіонал». Водночас в процесі забезпечення професійного зростання людини втрачається/нівелюється роль внутрішніх детермінант в забезпеченні становлення особистості фахівця з її потребою в самоактуалізації, саморозвитку, реалізації творчого потенціалу, що і є, безумовно, однією з найвищих цінностей суспільства.

Аналіз філософської, соціологічної, психологічної та педагогічної літератури з означеної теми дозволяє зробити висновок (більшість дослідників вказують на цей факт), що особистісний розвиток це реалізація потенцій, здібностей і талантів, власна активність людини щодо збагачення свої духовних потреб, процес свідомих, якісних і незворотних змін своїх моральних якостей, інтелектуальних і соціальних можливостей, духовних сил з метою «добудувати» себе до ідеального образу цілісної особистості. Загальновідомо, що освітнє середовище є одним з провідних чинників впливу на розвиток особистості [3], який здійснюється шляхом саморозвитку – соціокультурного процесу творчої, раціональної самоосвіти (самопросвіти, самовиховання, самовизначення) та спонтанного процесу різнобічної самореалізації індивіда.

Завдяки саморозвитку особистість реалізує творчі можливості, самовдосконалюється, в результаті чого стає ініціатором саморозвитку спільноти, до якої належить, у такий спосіб здійснюючи внесок в культурно-історичний розвиток суспільства. У вирішенні сучасних завдань українського суспільства саморозвиток особистості молодого фахівця виступає на «перший план». Перед випускниками університету стоїть складне завдання – формування й постійного вдосконалення своїх здібностей до навчання та самостійної роботи в умовах динамічного розвитку культури. Водночас формування у студентів творчих умінь, комунікативних здібностей, що допомагають визначатися і діяти в суперечливих умовах, виховання прагнення до саморозвитку – завдання, що стоять перед сучасною вищою освітою. В Україні в системі вищої освіти іноді недостатньо акцентується взаємозв'язок освітнього процесу (як системи науково-методичних та педагогічних заходів, спрямованої на передачу, засвоєння й використання знань, умінь та компетентностей) із виховним, із духовним саморозвитком, що применшує ідею гуманістичної місії університету.

Приходячи в університет, багато першокурсників розгублені – вони, звиклі до того, що їм зі школи говорили як і що потрібно вчити, не розуміючи того, що їм дійсно необхідно, їх не навчили «хотіти отримувати знання». У студентській молоді часто відсутня мотивація на отримання не тільки професійного знання, а й для загальнокультурного особистісного розвитку. Якщо не управляти мотиваційними процесами щодо навчання студентів, то небажання вчитися зберігається все життя, а сама людина потрапляє в замкнуте коло, навіть після закінчення університету. За небажанням вчитися приходять небажання пізнавати нове, відторгнення подальшого саморозвитку й самонавчання, в результаті людина пропускає або втрачає всі можливості для самореалізації та самоутвердження, які надає йому сучасне суспільство.

Отже, одним з головних завдань університету є створення середовища, яке стимулювало б самоосвіту, саморозвиток, водночас завдання студента – знайти себе в цьому середовищі, для чого потрібна позитивна мотивація, стимули. До таких можна віднести соціальні (моральний обов'язок, відповідальність, можливість самоствердження, матеріальне забезпечення – стипендії, можливість задоволення особистих інтересів, можливість отримання престижної спеціальності, конкурентоспроможність) та пізнавальні («хочу все знати», «хочу вміти вчитися самостійно»). Саморозвиток студентів з найбільшою ефективністю здійснюється в умовах професійно й особистісно заохочувального освітнього середовища, де відбувається єднання інтересів всіх учасників освітнього процесу, є всі можливості реалізації місії університету.

Осмислюючи заявлену проблему автор наголошує, що саме «третя місія» університету покликана забезпечити свободу та повноту особистісного розвитку, виправити особистісні деформації, не допустити переорієнтації на помилкові принципи людського існування – неповагу особистості, заперечення її свободи та можливості самореалізації, дегуманізацію, втрату моральності та істинних духовних цінностей. Університету ХХІ ст. необхідно переглянути поточне співвідношення навчання і виховання, яке

передбачає формування широкого світоглядного кругозору, цілісного погляду на світ, вироблення позиції, що забезпечила б молодій людині повноцінні можливості саморозвитку, розуміння себе та власної життєвої самореалізації в просторі сучасної культури.

Список використаних джерел:

1. Ортега-и-Гассет Х. Миссия университета / Х. Ортега-и-Гассет; пер. с исп. М. Н. Голубевой; ред. перевода А. М. Корбут; под общ. ред. М. А. Гусаковского. Минск: БГУ. 2005. 105 с.
2. Стасевська О. А., Уманець О. В. Етична складова соціальної місії університету. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2018. № 4 (39). С. 143–155.
3. Бінецька Д. Освітнє середовище університету як засіб формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2016. № 1. С. 16–20.

Н. О. Попова,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри
іноземних мов № 3, Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого, Україна

ЗНАЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Світова історія ще не стикалася з такою безпрецедентною ситуацією, яка сталася рік тому на всій земній кулі. Епідемія COVID – 19 змінила суспільство, перевернула реальність, зажадала інший тип освіти. Учбовий процес перейшов на дистанційну форму навчання, змінивши традиційні види ведення занять. Викладачам всіх рівнів освіти довелося розширювати свої знання та освоювати роботу з інформаційними платформами Zoom, Meet, Google Disk, Viber, You Tube, оскільки реальність останнього часу характеризується тотальним впровадженням у повсякденне життя інформаційних технологій. В умовах інформаційного розвитку – Інтернет являє найбільш комунікаційно ефективним. Завдяки «хмарним сховищам» доступно стала можливість прослухати лекції видатних викладачів, відвідати майстер – класи провідних фахівців, познайомитися з бібліотеками та музеями світу, а також миттєво передати чи отримати інформацію. Різноманітні платформи соціальних мереж проникають в усі сфери суспільного й особистого життя, у тому числі, систему освіти. Завдяки соціальним мережам, можливо не тільки просвіщати суспільство, а і самовиражатися. Давоський форум 2021 р. проголосив різкий перехід на цифровізацію людського життя на основі світових стандартів з посилення державних авторитарних тенденцій.

Використання інформаційних – комунікаційних технологій у процесі навчання, висвітлюється багатьма вченими: В. Биковим, О. Спіріним, Анд. Білощицьким, О. Кучанським та ін. Ними досконально досліджені вимоги та положення чинних вітчизняних нормативних документів на предмет їх відповідності європейським та міжнародним принципам та підходам щодо правильного використання кількісних показників при оцінюванні діяльності в галузі педагогічних наук. Однак, нинішнім часом викладачі опинилися у незнайомій обстановці: замість кафедр, проведення семінарів та диспутів, виховної праці та психологічного контакту з учнями, з'явилися гаджети та спілкування через монітор. Відсутність прикладів, досвіду, напрацювань, інструкцій дистанційного викладання, змусила викладачів знаходити власну стратегію навчання, залежно від своїх педагогічно-психологічних можливостей. Треба визначити, що проведення online лекцій не завжди дають можливість домогтися концентрації уваги студентів, бачити їх безпосередні реакції у відповідь. В дистанційній роботі домогтися максимальної зосередженості дуже складно, оскільки домашні справи йдуть фоном, знижують захопленість, та ведуть до ослаблення контакту взаємопорозуміння. Оскільки всі люди за своєю природою прагнуть до знання, настанова виховної освіти – допомогти людині знайти і усвідомити свою ідентичність та визначити концепцію буття свого життя, виховувати здатності до розуміння верифікації інформації, та формування навичок. На наш погляд, саме створення свого значення та змістовного простору, є базовою часткою для збереження себе, як особистості. В кожній людині закладено геном своїх цінностей: розкривати свій внутрішній світ, жити благим усвідомленим життям, демонструвати приклади осмисленої поведінки, прагнути до філософського мислення. Молода людина мріє бути щасливою та вільною, яскраво проявити себе, нести відповідальність за свої вчинки і дії, вибудувати своє життя комфортним і стабільним, проявляти амбіційність в кращому сенсі цього слова.

Значну увагу сучасні науковці приділяють особистісному аспекту саморозвитку – формуванню мотивацій, інтересів, потреб, орієнтацій, віри в себе, що надають можливість трансформуватися у здатність до самоосвіти, самовиявлення [4]. Надзвичайно важливу роль у розвитку творчої особистості відіграє мотивація людини реалізувати себе. Цей психологічний процес керує поведінкою людини, визначає її організованість,

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна
Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Україна
Інститут філософії, політології та релігієзнавства КН МОН Республіки Казахстан
Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі, Грузія

ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

**Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції**

26–27 березня 2021 року

**Харків
ТОВ «Друкарня Мадрид»
2021**

Редакційна колегія:

Головний редактор: Гетьман А. П., ректор НЮУ імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України;

Заступник головного редактора: Сідак Л. М., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології НЮУ імені Ярослава Мудрого

Члени редакційної колегії:

Хамітов Н. В., доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, президент Асоціації філософського мистецтва;

Сейдуманов С. Т., доктор соціологічних наук, професор, академік НАН Республіки Казахстан, в. о. директора Інституту філософії, політології та релігієзнавства КН МОН Республіки Казахстан;

Рамішвілі В. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теоретичної філософії Тбіліського державного університету ім. Іване Джавахішвілі;

Крилова С. А., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри культурології та філософської антропології Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова;

Лозовой В. О., доктор філософських наук, професор, професор кафедри культурології НЮУ імені Ярослава Мудрого;

Панков Г. Д., доктор філософських наук, професор, професор кафедри культурології Харківської державної академії культури;

Токтарбекова Л. Н., доктор філософії, головний учений секретар Інституту філософії, політології та релігієзнавства КН МОН Республіки Казахстан;

Меліхова Ю. А., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри культурології НЮУ імені Ярослава Мудрого;

Шумейко О. А., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри культурології НЮУ імені Ярослава Мудрого.

Організатор конференції: кафедра культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2021 р. / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Друкарня Мадрид, 2021. – 364 с.
ISBN 978-617-7988-39-6

Збірник містить наукові статті з питань філософської антропології та філософії культури, соціальної філософії, філософії права, психології, педагогіки, культурології та актуальних проблем освіти і виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами збереження людської особистості в умовах глобальних викликів, її саморозвитку і руйнації в епоху Постмодерну, інформаційної трансформації суспільства.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Оргкомітет конференції може не поділяти висловлену авторами позицію.

<i>О. Л. Кононко</i> ОСОБИСТІСНИЙ САМОРОЗВИТОК ЯК МЕТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	237
<i>С. М. Пазиніч</i> ІНТЕЛІГЕНТНІСТЬ – СУБОСНОВА САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	239
<i>В. І. Староста</i> РОЗВИТОК НАУКОВИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ 2019–2020 РОКИ	244
<i>С. І. Максимов</i> УНІВЕРСИТЕТ ЯК ФОРМА САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ (ФІЛОСОФСЬКА ПЕДАГОГІКА СЕРГІЯ ГЕССЕНА).....	246
<i>М. Р. Дисько-Шуман</i> ТЕНДЕНЦІЇ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ ПРОЦЕСОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	247
<i>В. Ю. Стрельніков</i> МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ	248
<i>Prosenko Olga, Stryhun Svitlana</i> AXIOLOGICAL ASPECT OF SUPERVISION IN SELF-DEVELOPMENT OF STUDENT'S PERSONALITY IN THE CURENT CONTEXT OF HIGHER EDUCATION	250
<i>О. А. Столярчук</i> САМОРОЗВИТОК СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ	252
<i>Т. М. Яблонська</i> ПРОБЛЕМА САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТА В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	254
<i>О. П. Сергєєнкова</i> САМОРОЗВИТОК ЯК МЕХАНІЗМ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТА	256
<i>Н. І. Мачинська</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	258
<i>О. Г. Вільхова</i> САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГА В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ	259
<i>О. І. Петришина</i> ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТСТВА АБО ІМПЛІЦИТНЕ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ.....	260
<i>С. І. Білозерська</i> ОСОБИСТІСНІ ЗДАТНОСТІ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	262
<i>Л. В. Лебедик</i> САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ	264
<i>О. М. Юркевич</i> ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА І САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	266
<i>Ж. О. Павленко</i> РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	267
<i>Є. М. Мануйлов</i> ЕТИКЕТ В ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА	269
<i>О. А. Стасєвська</i> ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТУ	271
<i>Н. О. Попова</i> ЗНАЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ОСВІТИ У РОЗВИТКУОСОБИСТОСТІ.....	273
<i>Ю. В. Перебийніс</i> САМОНАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРАВА ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	275

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

**Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції**

26–27 березня 2021 року

В авторській редакції

Підписано до друку 21.03.2021 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 42,32.
Наклад 100 прим. Зам. № 173

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Друкарня Мадрид»
через ФОП Гобельовська Л. П.
61024, м. Харків, вул. Максиміліанівська, 11
Тел.: (057) 756-53-25
www.madrid.in.ua info@madrid.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4399 від 27.08.2012 року